ಸ್ವಾಮಿ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣ ನಿನ್ನ ಮರೆವರ ಗಂಟಲ ಗಾಣ

1. **Ref.:** Shri Purandara Dasara Sahitya Part – 1, Pooja Tatva, edited by Shri Betageri Krishna Sharma and Shri Bengeri Huchhu Rayaru.
2. **Ref. :** Purandara Sahitya Darshana, Samputa 1, Adhyatma Darshana edited by Prof. S.K. Ramachandra Rao
3. **Note:** The wordings mainly are as per the book in Ref. 1 above are given separately & without any highlights. The wordings in the book in Ref. 2 above and that of the singer are matching and are marked in yellow highlights.

ರಾಗ: ಮಧ್ಯಮಾವತಿ ತಾಳ: ಆದಿ

ಸ್ವಾಮಿ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣ ನಿನ್ನ	ಸ್ವಾಮಿ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣ ನಿನ್ನ
ಮಲೆವರ ಗಂಟಲ ಗಾಣ	ಮಲೆವರ ಗಂಟಲ ಗಾಣ ‖ ಪ ‖
ನೀ ಹಿಡಿದ್ಯೋ ರಾಮನ ಚರಣ ನೀ	ಸಕಲ ವಿದ್ಯಾ ಪ್ರವೀಣ ನೀ
ನ್ವೌದೌದೊ ಜಗತ್ಪ್ರಾಣ ‖ p ‖	ಹಿಡಿದೆಯೊ ರಾಮರ ಚರಣ ‖ ಅಪ ‖
ಸಂಜೀವನ ಪರ್ವತವ ನೀ	ಏಕಾದಶಿಯ ರುದ್ರ ನೀ
ನಂಜದೆ ತಂದ್ಯೋ ದೇವ	ಹಿಡಿದೆಯೊ ರಾಮರ ಮುದ್ರ
ಅಂಜನೆ ಸುತ ಸದಾಕಾವ ಹೃ-	ಸೇತುವೆ ಗಟ್ಟಿ ಸಮುದ್ರ ನೀ
ತ್ಕಂಜ ವಾಸ ಸರ್ವ ಜೀವ ‖ 1 ‖	ಹಾರಿದೆಯೋ ಬಲಭದ್ರ ‖ ೧ ‖
ಏಕಾದಶಿಯ ರುದ್ರ ನೀ	ಸಂಜೀವಿನಿ ಪರ್ವತವನ್ನು
ಒಯ್ದ್ಯೋ ರಾಮರ ಮುದ್ರ	ಅಂಜದೆ ತಂದೆಯೊ ನೀನು
ಸಕಲ ವಿದ್ಯಾ ಸಮುದ್ರ ನೀ	ಅಂಜನೆ ತಾನು ಸಂಭವನು ನಿನ್ನ
ನ್ವೌದೌದೋ ಬಲಭದ್ರ ‖ 2 ‖	ಬೇಡಿಕೊಂಬೆನೊ ನಾನು ‖ ೨ ‖
ವೈಕುಂಠದಿಂದ ಬಂದು ನೀ	ವೈಕುಂಠದಿಂದ ಬಂದು
ಪಂಪಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಿ ನಿಂದು	ಪಂಪಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಿ ನಿಂದು
ಯಂತ್ರೋದ್ಧಾರಕನೆಂದು ಪು-	ಯಂತ್ರೋದ್ಧಾರಕನೆಂದು ಪು-
ರಂದರ ವಿಠಲ ಸಲಹೆಂದು ‖ 3 ‖	ರಂದರ ವಿಠಲನೆ ಸಲಹೆಂದು ‖ ೩ ‖

ಕಠಿಣ ಪದಗಳ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು:

ಹಂಪಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸತೀರ್ಥರು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಿದ ಯಂತ್ರೋದ್ಧಾರಕ ಪ್ರಾಣದೇವರನ್ನು ಕುರಿತ ಸ್ತುತಿ ಇದು. ಈ ಯಂತ್ರದ ನಡುವೆ ಯೋಗಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಹನುಮಂತನಿದ್ದಾನೆ; ಯಂತ್ರವನ್ನು ಸುತ್ತುರಿದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಗ್ರಂಥಿ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ವಾನರ ಪರಿವಾರ ಮೂರ್ತಿಗಳಿವೆ. ಹನುಮಂತನ ಸುತ್ತ ಷಟ್ಕೋಣಯಂತ್ರವಿದೆ (ಯುಗನದ್ಧ ತ್ರಿಕೋಣದ್ವಯ). ವೃತ್ತದೊಳಗೆ ಗ್ರಂಥಾಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರೋಲ್ಲೇಖನವಿದೆ; ಇದರಿಂದ ಯಂತ್ರೋದ್ಧಾರ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಇದು ಯಂತ್ರೋದ್ಧಾರಕ ಯಂತ್ರ.

ಮಲೆವರ – ಸೆಣಸುವವರ, ಎದುರಿಸುವವರ

ಹೃತ್ = ಹೃದಯ, ಎದೆಯ, ಅಂತಃಕರಣ, ಮನಸ್ಸು

ಕಂಜ = ಕಮಲಾ, ತಾವರೆ

ಏಕಾದಶೀಯ ರುದ್ರ – ಭಾಗವತದ ಪ್ರಕಾರ (3,12, 12) ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ರುದ್ರ ಧೃತವ್ರತ; ಹನುಮಂತನು ರುದ್ರಾಂಶನಾದುದರಿಂದಲೂ, ರಾಮ ಸೇವೆಯನ್ನು ವ್ರತದಂತೆ ಹಿಡಿದುದರಿಂದಲೂ ಈ ವಿಶೇಷಣ ಅವನಿಗೆ ಒಪ್ಪುತ್ತದೆ.

ಸಕಲ ವಿದ್ಯಾ ಪ್ರವೀಣ - ಹನುಮಂತನು ಸೂರ್ಯನಿಂದ ವ್ಯಾಕರಣ ಸೂತ್ರ, ಸೂತ್ರ ವೃತ್ತಿ, ಭಾಷ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಕಲಿತನು. ಇದಲ್ಲದೆ ಇವನು ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ವ್ಯಾಕರಣಕಾರ, ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. (ಇವನ ಮತವನ್ನು ಉಳಿದ ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರರು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತಾರೆ)

ಮುದ್ರಾ = ಮುದ್ರಿಕೆ

ವೈಕುಂಠ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಬಂದು = ಇದೊಂದು ಸ್ಥಳ ಪುರಾಣದ ಕಥೆಯು. (ಯಂತ್ರೋದ್ದಾರ ಪ್ರಾಣ ದೇವರ ಮೂರ್ತಿ ವೈಕುಂಠದಿಂದ ಬಂದುದು.)

ಪಂಪಾ ಕ್ಷೇತ್ರ = ತುಂಗಭದ್ರಾ ನದಿ ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಹಂಪೆ.

ಯಂತ್ರೋದ್ದಾರಕ = ಹಂಪೆಯಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾಣ ದೇವರ ಹೆಸರು. ಕಪಿಬಂದಬದ್ಧ ವರ್ತುಲದಲ್ಲಿರುವ ಸಮ ಭುಜವುಳ್ಳ ಎರಡು ತ್ರಿಕೋಣಗಳ ನಟ್ಟ ನಡುವೆ ಈ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ, ಸುತ್ತಲೂ ಬೀಜಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

Classification: Keerthane
Ankita: purandara vittala
Location: Yantrodharaka Temple, Hampi, Karnataka.
Category: Hanuma Stuti
Group Words: hanuma, yantroddharaka, rama, hrudaya, jiva, Ekadashi, Samudra, vidya, hampi,
Pravachana: NA
Explanation: NA